

УДК 338.439(477)
JEL: Q130

Юлія Самойлик

*Полтавська державна аграрна академія
Україна*

КОНЦЕПТУАЛЬНА СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ

У статті набули подальшого розвитку підходи щодо виявлення сутності та ролі агропродовольчого ринку в умовах глобалізації економіки. Удосконалено трактування категорії “агропродовольчий ринок”. Обґрунтовано, що агропродовольчий ринок складається з таких основних підсистем: ринок тваринницько-промислової продукції; ринок рослинницько-промислової продукції; ринок побічної агропродовольчої продукції та продуктів їх переробки.

Ключові слова: *ринок, агропродовольчий ринок, структура агропродовольчого ринку, підсистеми агропродовольчого ринку*

Юлія Самойлик

*Полтавская государственная аграрная академия
Украина*

КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ СУЩНОСТЬ И СТРУКТУРА АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННОГО РЫНКА

В статье получили дальнейшее развитие подходы к выявлению сущности и роли агропродовольственного рынка в условиях глобализации экономики. Усовершенствована трактовка категории “агропродовольственный рынок”. Обосновано, что агропродовольственный рынок состоит из следующих основных подсистем: рынок животноводческо-промышленной продукции; рынок растениеводческо-промышленной продукции; рынок побочной агропродовольственной продукции и продуктов ее переработки.

Ключевые слова: *рынок, агропродовольственный рынок, структура агропродовольственного рынка, подсистемы агропродовольственного рынка.*

Iuliia Samoilyk

*Poltava State Agrarian Academy
Ukraine*

CONCEPT ESSENCE AND STRUCTURE OF AGRIFOOD MARKET

The approaches to identify the essence and role of the agrifood market in environment of

globalization of economy gained further development in the article. The Interpretation of category “agrifood market” improved on the basis of generalization of conceptual approaches, which unlike existing, means the totality of relationships, which is identified in time and place and provide to the sale of agricultural products, processed products and by-products that are combined in a complex hierarchy orderly structured system. This system encompasses subsystems and segments that can be related and unrelated to each other.

It is grounded that agrifood market is one of the subsystems of the national market and, in turn, consists of a lower level subsystems, namely market of stockbreeding-industrial product; market of crop-industrial production; adverse market of by-products.

Key words: *market, agrifood market, structure of agrifood market, subsystem of agrifood market.*

Постановка проблеми. Першочерговим стратегічним завданням національної економіки є забезпечення продовольчої безпеки, провідна роль при цьому належить агропродовольчій сфері, адже одну з найбільших часток у споживчому кошику громадян займає саме аграрна продукція та продукти її переробки. Досягнутий рівень розвитку цього сектора економіки значно нижчий потенційно можливого, що викликає дисбаланс на зазначеному сегменті ринку. Механізм розвитку цього сегмента національного ринку є складним і багатоаспектним, що насамперед пов'язано із самою структурою агропродовольчої сфери та її взаємозв'язками із суміжними ринками. Крім того, суттєвий вплив на цю систему здійснює глобалізація економіки, яка, з одного боку, здійснює стимулювальну дію щодо розширення меж агропродовольчого ринку, збільшення обсягу виробництва, підвищення рівня конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та формування конкурентних переваг. З іншого боку, глобалізація може здійснювати негативний вплив на цю сферу, витісняючи національного виробника з його традиційних зон господарювання. Розвиток агропродовольчого ринку набуває нових рис під впливом перманентності зовнішнього середовища і, зокрема, глобалізації. Таким чином, виникає необхідність проведення подальших досліджень у цьому напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку агропродовольчого ринку широко досліджені й привертають увагу низки науковців. Зокрема, ґрунтовними є праці І. В. Бачуріної [1], О. В. Березіна [2], Н. О. Дзюбенко [4], Т. Г. Дудара, В. Т. Дудара [5], Н. М. Даценко [3], Н. А. Камінської [8], Н. В. Карпенко [9], Ю. С. Коваленка [13], О. Ф. Кирилюка [11], О. В. Кривончака [14], Ю. П. Макаренко [15], П. М. Макаренка, А. О. Павленчика [17], П. Т. Саблука [19] та ін. Варто звернути увагу також на дослідження закордонних науковців [20–23]. Іноземні автори акцентують увагу на глобальних аспектах розвитку агропродовольчого ринку, а також проблемах формування продовольчої безпеки країн. Проаналізувавши наукові праці, можна зробити висновок, що серед учених відсутній єдиний підхід щодо сутності та структури агропродовольчого ринку. З одного боку, науковці обмежують його лише сільськогосподарською галуззю, з іншого, – включають

до його структури ринок ресурсів та інші суміжні ринки. З огляду на неоднозначність категорії “агропродовольчий ринок” виникає необхідність проведення подальших досліджень у цьому напрямі.

Мета статті полягає в узагальненні та розвитку концептуальних підходів щодо виявлення сутності та структури агропродовольчого ринку й у вдосконаленні трактування цієї категорії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринок аграрної продукції та продуктів його переробки можна розглядати з різних сторін. Доцільним є визначення концептуальної сутності категорії “агропродовольчий ринок”. У науковій літературі можна зустріти низку підходів до визначення категорії “продовольчий ринок”. Так, Н. А. Камінська підкреслює, що “серед усіх ринків найважливіший – продовольчий ринок, оскільки лише його продукція забезпечує існування людства” [8, с. 21]. Н. В. Карпенко розглядає продовольчий ринок як економічну категорію, а саме, як “сукупність відносин між суб’єктами підприємницької діяльності, що складаються з приводу купівлі-продажу продовольства; місце, де формується попит, пропозиція та ціна на той чи інший продовольчий товар” [9, с. 9]. Розвиток цього підходу до визначення сутності категорії “продовольчий ринок” можна простежити в працях З. М. Ільїної, яка вважає, що “продовольчий ринок – це економічна система, що об’єднує вільно взаємодіючих виробників і споживачів продовольчих товарів, які обмінюються між собою на основі повної та достовірної інформації, що призводить до вирівнювання й зниження витрат” [7, с. 83]. У цьому визначенні зроблено акцент на вагомості інформаційної складової частини ефективного розвитку, втім у сучасних умовах одержання достовірної інформації є досить складним, тому цей аспект може бути знівельованим іншими чинниками формування та розвитку продовольчих ринків.

Вагомими є узагальнення Н. О. Дзюбенко, яка виділяє спільні риси наукових підходів щодо виявлення сутності категорії “продовольчий ринок”. Науковець зазначає, що “продовольчий ринок розглядають як систему (організаційну чи економічну) або як сукупність відносин чи сферу взаємодії; перелічуються суб’єкти ринкових відносин; у визначенні присутній елемент обміну у явній чи опосередкованій формі” [4, с. 20]. При цьому автор пропонує авторське визначення категорії “продовольчий ринок” як “системи економічних відносин між продавцями та покупцями з приводу купівлі-продажу, обміну сільськогосподарської сировини та продовольчої продукції, що забезпечує врівноваження попиту й пропозиції, а також збалансування інтересів суб’єктів ринку під впливом інструментів державного регулювання” [4, с. 20]. У цьому визначенні можна простежити певну невідповідність. Автор включає до об’єктів продовольчого ринку сільськогосподарську сировину та продовольчу продукцію. Такий підхід зумовлює необхідність розширення дефініції “продовольчий ринок” до категорії “агропродовольчий ринок”, про який, на нашу думку, йдеться в зазначеному підході.

Отже, у сучасній літературі можна знайти ототожнення категорій

“аграрний ринок”, “сільськогосподарський ринок”, “агропродовольчий ринок”, “продовольчий ринок”.

Так, наприклад, Ю. С. Коваленко вважає рівнозначними поняття “аграрний”, “сільськогосподарський”, “продовольчий” ринки й зазначає, “що цей ринок є частиною національного товарного ринку, де предметом купівлі-продажу є сільськогосподарська продукція та продовольство. Аграрний (сільськогосподарський ринок) – це відносини, які складаються між сільським господарством і промисловими підприємствами та іншими споживачами його продукції, а також із сукупності обмінних операцій між самими сільськогосподарськими товаровиробниками. Визначення сільськогосподарського ринку містять лише одну ознаку – вид продукції, що виступає предметом купівлі-продажу” [13, с. 10].

Ми вважаємо, що поняття “аграрний” та “агропромисловий ринок” не є тотожними. В основу відмінностей між ними покладено об’єкт купівлі-продажу. Ця теза підкреслюється в працях Н. М. Даценко, яка зазначає, що “продовольчий ринок є частиною національного ринку, на якій предметом купівлі-продажу виступають сільськогосподарська продукція та продовольство. Кінцевою метою і завданням функціонування продовольчого ринку є забезпечення продовольчої безпеки держави” [3, с. 319].

Кінцевою метою і завданням функціонування аграрного ринку є забезпечення продовольчої безпеки держави. Вирішення цієї проблеми зумовлює не тільки подолання кризи в аграрному секторі, але й піднесення розвитку інших галузей народного господарства [6, с. 15].

У Законі України “Про державну підтримку сільського господарства України” зазначено, що “аграрний ринок – сукупність правовідносин, пов’язаних з укладенням та виконанням цивільно-правових договорів щодо сільськогосподарської продукції” [18]. Тобто сутність цього визначення полягає в ототожненні понять “аграрний ринок” та “сільськогосподарських ринок”. Подібний підхід можна простежити в працях А. О. Павленчика, який трактує категорію “ринок сільськогосподарської продукції” як систему економічних відносин, яка формується за участю різних інституцій, забезпечує та регулює виробництво продукції аграрного сектора економіки та рух товару до споживача у сфері обміну [17, с. 5]. Ми погоджуємось з таким науковим підходом, який полягає в доцільності паралельного вживання категорій “ринок сільськогосподарської продукції” та “аграрний ринок”, основними об’єктами на цьому ринку виступає продукція галузей рослинництва й тваринництва.

При цьому ми цілком підтримуємо позицію І. В. Бачуріної, яка також ототожнює ці поняття і вважає, що “дослідження концептуальних основ ринків сільськогосподарської продукції передусім потребує з’ясування співвідношення таких категорій, як аграрний ринок (або ринок сільськогосподарської продукції) та ринок агропромислової продукції. Науковець виділяє два підходи до визначення співвідношення категорій аграрного й агропромислового ринків:

- розподіл аграрного й агропромислового ринків за об'єктами економічних відносин (товаром). Так, аграрний ринок будується на торгівлі виключно сільськогосподарськими продуктами (сировина та продукти, що пройшли первинну переробку), натомість агропромисловий ринок, крім названих продуктів, включає й ринок засобів виробництва;

- ототожнення цих понять, яке відбувається за рахунок змістового розширення поняття “аграрний ринок”, який, відповідно до зазначеного підходу, охоплює ринок засобів виробництва” [2, с. 108].

Фундаментальними є дослідження П. Т. Саблука, який вважає, що аграрний ринок – це сфера взаємодії суб'єктів ринку по забезпеченню виробництва та вільного руху сільськогосподарської продукції, продовольчих товарів, технологій, засобів виробництва й послуг для агропромислового комплексу, аграрної науково-технічної продукції [19, с. 21]. Подібний підхід простежується в наукових працях Ю. П. Макаренко, яка зазначає, що “виходячи із зв'язків сільського господарства з першою й третьою сферами АПК, а також купівлі-продажу землі, аграрний ринок охоплює три види ринків. По-перше, ринок засобів виробництва сільськогосподарського призначення, на якому аграрні виробники їх купують. По-друге, ринок продукції сільського господарства, де сільгоспвиробники виступають як продавці виробленої ними продукції. З погляду виду споживання вона може продаватися переробним підприємствам як сировина або безпосередньо домашнім господарствам як життєві блага. По-третє, ринок землі, якщо його допускає законодавча влада тієї чи іншої країни. Крім того, за умови існування “капіталістичних” відносин у сільському господарстві, тобто відносин найму працівників, тут функціонує і ринок праці, а точніше робочої сили” [15, с. 174]. У цих тезах підкреслюється широта меж аграрного ринку, тобто охоплення всіх трьох класичних сфер агропромислового виробництва: засобів праці, сільськогосподарської сировини, продуктів переробки. Втім, на нашу думку, ринок засобів виробництва, праці й аграрної науково-технічної продукції належать до інших сфер, які перебувають за межами аграрного ринку.

Учені Т. Г. Дудар і В. Т. Дудар вважають, що категорію ринок агропродовольчої продукції слід характеризувати як ефективний механізм задоволення потреб товаровиробників і запитів споживачів, найважливішою властивістю якого є те, що він виступає чутливим регулятором і координатором системи комерційних зусиль суб'єктів ринку, спрямованих на виробництво й реалізацію конкурентоспроможних агропродовольчих товарів для забезпечення продовольчої безпеки й формування експортного потенціалу держави [5, с. 22]. О. Ф. Кирилюк пропонує розглядати агропродовольчий ринок з позиції глобалізації економіки. Науковець зазначає, що посилення світових глобалізаційних процесів підвищує продовольчу залежність країн і загрозу завоювання внутрішнього ринку країни іноземними сільськогосподарськими товаровиробниками. Ці процеси потребують функціонування в державі високорозвиненої структури продовольчого ринку, стійкого до впливів

зовнішніх факторів, що у свою чергу, вимагає розробки заходів запобігання загрозам у продовольчій сфері, оскільки продовольча безпека є найважливішою системою життєзабезпечення населення [11, с. 126]. Ця теза підкреслює важливість розвитку агропродовольчої сфери для вирішення таких завдань, як формування конкурентних переваг національних виробників агропродовольчої продукції на глобальному ринку; забезпечення продовольчої безпеки держави; підвищення рейтингу України на міжнародній арені; формування передумов для ефективної інтеграції в глобальний простір.

Ми підтримуємо погляд Є. М. Кирилюка, який зазначає, що формування аграрного ринку відбувається відповідно до загальних закономірностей функціонування й розвитку ринкового механізму. Аграрний ринок як певна система економічних відносин поряд з особливостями, що визначаються специфікою самого товару (аграрної продукції), має риси, властиві йому саме як частини цілісної ринкової системи (ринку). Тому сутність самого аграрного ринку викристалізовується із загального розуміння економічної категорії “ринок” [10, с. 2]. Отже, агропродовольчий ринок є сегментом загального ринку, тому йому властиві загальні риси, що притаманні всім типам ринків.

Таким чином, ми можемо визначити агропродовольчий ринок як сукупність відносин, визначених у часі та просторі з приводу купівлі-продажу сільськогосподарської продукції, продуктів її переробки та побічної продукції, що об'єднані в складну ієрархічно упорядковану структуровану систему, яка охоплює підсистеми та сегменти, що можуть бути пов'язаними та непов'язаними між собою.

Доцільним є розгляд окремих ринкових підсистем аграрної сфери в їх ієрархії та взаємозв'язках. Із цією метою розглянемо функції аграрного ринку, які виділяє О. В. Кривончак. Він зазначає, що “за своєю суттю аграрний ринок являє собою саморегульовану систему відтворення. Структурні елементи економічних відносин формуються на основі прямих і зворотних ринкових зв'язків, перебувають під постійним впливом регіональних особливостей, регіонального попиту і пропозиції. При аналізі операцій, що здійснюються на сільськогосподарському ринку, виділяють такі його підрозділи і спеціалізовані функції:

- збір і закупівля продукції, включаючи пошук продуктів і укладення угод. Ця операція здійснюється на рівні ферм і переробно-заготівельних підприємств;
- продаж продукції, що включає всі види діяльності, пов'язані з торгівлею, встановленням цін, рекламою. До цього також відносять вибір технологій і форм пакування, удосконалення каналів збуту, вибір часу і місця збуту;
- збереження продукції як найважливіша умова своєчасного задоволення запитів споживача, а також забезпечення мінімальних втрат продукції при русі від поля до споживача;
- транспортування продукції до продавця, вантажно-розвантажувальні роботи;
- переробка продукції на шляху проходження до споживача, а також її

стандартизація;

- інформованість усіх учасників ринку про його стан і перспективи, що стає найважливішою умовою його успішного функціонування. Для того, щоб прийняти раціональне рішення, покупці й продавці повинні бути добре інформовані про ціни на сьогоднішній день, орієнтуватися в майбутніх;

- фінансування діяльності ринку вважається важливою умовою його успішного функціонування. До цього відносять також страхування всіх операцій, оскільки часто продукт змінює свою вартість із часу надходження на ринок до моменту продажу” [14, с. 236–237].

Забезпечувальною структурою відносно ринку продовольства є ринок сільськогосподарської продукції. Його формування й ефективне функціонування визначаються рівнем виробництва продукції рослинництва й тваринництва. Така постановка проблеми зумовлюється тим, що ринок продовольства є більш складним утворенням, адже він формується залежно від рівня господарювання сільськогосподарських і переробних підприємств. Ринок сільськогосподарської продукції є структурною складовою частиною загальнодержавного ринку продовольства: двома його основними сегментами є ринок продукції рослинництва та ринок продукції тваринництва [16, с. 77].

Отже, агропродовольчий ринок є однією з підсистем національного ринку, і, у свою чергу, складається з підсистем нижчого рівня. Вважаємо за доцільне виділити три основні підсистеми агропродовольчого ринку: ринок тваринницько-промислової продукції; ринок рослинницько-промислової продукції; ринок побічної агропродовольчої продукції та продуктів їх переробки (рис. 1).

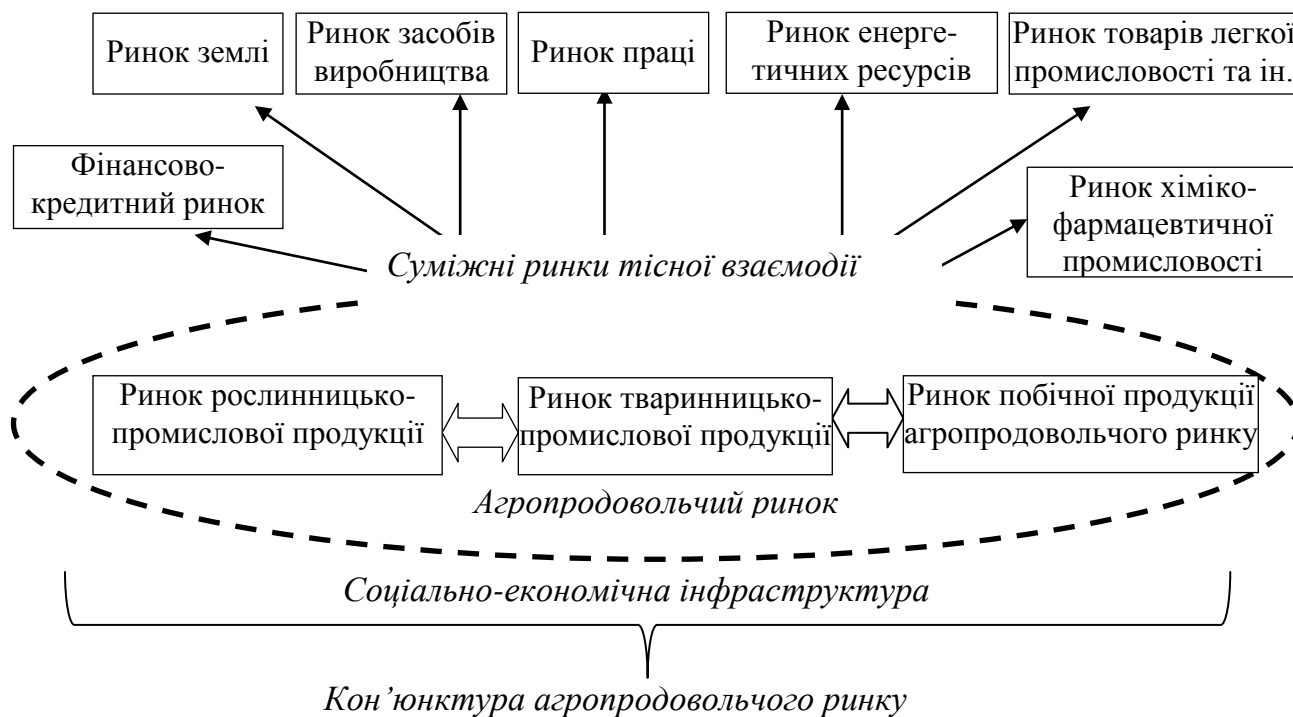

Рис. 1. Структура агропродовольчого ринку

Джерело: побудовано на основі авторських узагальнень.

Основу агропродовольчого ринку складає сільськогосподарська галузь і

переробка сільськогосподарської сировини, зокрема, напрям виробництва харчових продуктів. Згідно з класифікатором видів економічної діяльності, цей напрям включає виробництво м'яса та м'ясних продуктів; перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків; перероблення та консервування фруктів і овочів; виробництво олії та тваринних жирів; виробництво молочних продуктів; виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів і крохмальних продуктів; виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів; виробництво інших харчових продуктів; виробництво готових кормів для тварин.

Крім основних ринкових підсистем (ринок рослинницько-промислової продукції, ринок тваринницько-промислової продукції, ринок побічної продукції агропродовольчого ринку), агропродовольчий ринок має тісну взаємодію із суміжними ринками. Важливе значення мають взаємозв'язки із суб'єктами ринку засобів виробництва. До них належать виробники машин й устаткування для сільського господарства та переробної галузі, а також оборотних засобів – насіння, засобів захисту рослин і тварин, кормів, добрив. Не менш важливе значення для розвитку агропродовольчого ринку має ринок фінансово-кредитних ресурсів, який можна також розглядати як інвестиційний ринок, від масштабів взаємодії з яким залежить можливість розширеного відтворення суб'єктів агропродовольчого ринку. Варто звернути увагу на ринок землі. В Україні нині введено мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення, втім питання орендних відносин, а також продажу земель несільськогосподарського призначення також входять до сфери цього ринку. Ринок праці також відіграє провідну роль у розвитку агропродовольчого ринку, оскільки значна частина працездатного населення України зайнята в аграрній сфері.

Перелічені вище види галузевих ринків можна об'єднати в єдину сферу – ринок ресурсів, оскільки товар, що є об'єктом відносин на кожному із цих ринків, виступає ресурсом для сільськогосподарського виробництва або переробки цієї продукції. Ринок товарів легкої промисловості є споживчим відносно агропродовольчого ринку. Крім зазначених видів ринків, суб'єкти агропродовольчого сегмента можуть взаємодіяти і з іншими ринками, наприклад, будівельних матеріалів, медичних препаратів; також агропродовольча продукція може використовуватись у нетрадиційних цілях, наприклад, у ландшафтному або іншому дизайні. Важливу роль у розвитку агропродовольчого ринку відіграє соціально-економічна інфраструктура яка об'єднує допоміжні системи функціонування та розвитку агропродовольчого ринку.

Висновки. Прискорення темпів глобалізації економіки зумовлює суттєві зміни в бізнес-середовищі. Прямий вплив ці процеси здійснюють на агропродовольчий ринок, оскільки цей сегмент розвивається майже у всіх країнах світу і має стратегічне значення. Агропродовольчий ринок має як загальні для всіх типів ринків риси, так і специфічні ознаки. Основна його суть

зводиться до встановлення відносин з приводу купівлі-продажу сільськогосподарської продукції, продукції її переробки та побічної продукції на визначеній території в обумовлені терміни.

Найбільшу питому вагу в структурі агоропродовольчого ринку займають ринки тваринницько-промислової та рослинницько-промислової продукції. При цьому відбувається тісна взаємодія із такими суміжними ринками, як фінансово-кредитний, ринок засобів виробництва (основних та оборотних засобів), праці, землі, енергетичних ресурсів, товарів легкої промисловості.

Список використаних джерел

1. Бачуріна І. В. Сутність поняття “аграрний ринок” / І. В. Бачуріна // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 108–111.
2. Березін О. В. Продовольчий ринок України. Теоретико-методологічні засади формування і розвитку : монографія / О. В. Березін – К. : ЦНЛ, 2008. – 184 с.
3. Даценко Н. М. Продовольчий ринок : маркетинговий аспект / Н. М. Даценко // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. – 2012. – Вип. 9(1). – С. 318–323.
4. Дзюбенко Н. О. Соціально-економічне прогнозування розвитку продовольчого ринку України : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / Н.О. Дзюбенко. – Львів, 2016. – 259 с.
5. Дудар Т. Г. Формування ринку конкурентоспроможної агропродовольчої продукції : теорія, методика, перспективи : монографія / Т. Г. Дудар, В. Т. Дудар. – Тернопіль : Економічна думка, 2009. – 246 с.
6. Економіка виробництва зерна (з основами організації і технології виробництва) : монографія / [В. І. Бойко, Є. М. Лебідь, В. С. Рибка та ін.] ; за ред. В. І. Бойка. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2008. – 400 с.
7. Ильина З. М. Рынки сельскохозяйственного сырья и продовольствия : учебн. пособие / З. М. Ильина, И. В. Мирочицкая. – Минск : БГЭУ, 2001. – 226 с.
8. Камінська А. І. Формування та розвиток ринку круп’яних культур : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / А. І. Камінська. – К., 2016. – 227 с.
9. Карпенко Н. В. Господарські зв’язки в інфраструктурному комплексі продовольчого ринку України : монографія / Н. В. Карпенко. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2004. – 122 с.
10. Кирилюк Є. М. Аграрний ринок як економічна категорія : сутнісні ознаки й особливості / Є. М. Кирилюк // Агросвіт. – 2011. – № 12. – С. 2–10.
11. Кирилюк О.Ф. Теоретичні аспекти формування попиту і пропозиції на продовольчому ринку України / О.Ф. Кирилюк // Біоресурси і природокористування. – 2012. – Т. 4, № 3–4. – С. 126–134.
12. Клімова І. О. Ринок сільськогосподарської продукції : особливості розвитку та проблемні питання формування інфраструктури / І. О. Клімова //

Прикладна статистика : проблеми теорії та практики. – 2011. – № 8. – С. 138–147.

13. Коваленко Ю. С. Аграрний ринок України : організація та управління : монографія / Ю. С. Коваленко. – К. : ІАЕ УААН, 1998. – 108 с.

14. Кривончак О. В. Сутність аграрного ринку і його раціональна побудова / О. В. Кривончак // Сталій розвиток економіки. – 2011. – № 5. – С. 235–239.

15. Макаренко Ю. П. Аграрний ринок та його вплив на ефективність виробництва малих форм господарювання / Ю. П. Макаренко // Наукові праці Південного філіалу Національного університету біоресурсів і природокористування України “Кримський агротехнологічний університет”: Економічні науки. – 2012. – Вип. 141. – С. 173–181.

16. Махмудов Х. З. Формування попиту і стимулювання збуту на ринку продукції рослинництва / Х. З. Махмудов // Управління людськими ресурсами в постіндустріальному суспільстві : глобальні виклики та перспективи розвитку : матер. Всеукр. наук.-практ. інт.-конф., 29 жовтня 2013 р. – Полтава : ПДАА, 2013. – С. 77–80.

17. Павленчик А. О. Формування та функціонування ринку сільськогосподарської продукції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / А. О. Павленчик. – Львів, 2008. – 20 с.

18. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 24 червня 2004 року, №1877-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

19. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції : практич. посіб. / [В. М. Алексійчук, В. Я. Амбросов, І. Ф. Баланюк та ін.] ; за ред. П. Т. Саблука. – К. : ІАЕ УААН, 2000. – 556 с.

20. Esposito Guerrero B. J. Politics, Globalization, and Food Crisis Discourse [Electronic resource] / B. J. Esposito Guerrero // Economics Discussion Papers : Kiel Institute for the World Economy. – 2010. – No. 22. – Mode of access : <http://www.economics-ejournal.org/economics/discussionpapers/2010-22>.

21. Fernandez F. Modelling the Economic Impacts of Climate Change on Global and European Agriculture. Review of Economic Structural Approaches [Electronic resource] / F. Fernandez, M. Blanco // Economics : The Open-Access, Open-Assessment E-Journal. – 2015. – No. 9. – pp. 1–53. – Mode of access : <http://dx.doi.org/10.5018/economics-ejournal.ja.2015-10>.

22. Wier M. The character of demand in mature organic food markets : Great Britain and Denmark compared / M. Wier // Food Policy. – 2008. – Vol. 33. – No. 5. – pp. 406–421.

23. A Method for Spatially Explicit Assessment of Potential Risks of Food Insecurity [Electronic resource] / W. Wu, P. Yanga, H. Tanga, Q. Zhoua, Zh. Chena, R. Shibasaki // International Conference on Agricultural Risk and Food Security 2010 : Agriculture and Agricultural Science Procedia. – 2010. – Vol. 1. – pp. 323–333. – Mode of access : www.sciencedirect.com/science/journal/22107843/1/supp/C.

References

1. Bachurina, I. V. (2009), The essence of the concept of “agricultural market”. *Economy APC*, no. 9, pp. 108–111.
2. Berezin, O. V. (2008), *Prodovolchuy rynek Ukrainy. Teoretyko-metodologichni zasady formuvann'a i rozvytku* [Food Market of Ukraine. Theoretical and methodological principles of formation and development], Center of educational literature, Kyiv, Ukraine.
3. Datsenko, N. M. (2012), Food market: marketing aspect. *Economichni nauky. Seria : Oblik i finansy*, no. 9(1), pp. 318–323.
4. Dziubenko, N. O. (2016), Socio-economic forecasting of food market of Ukraine, Ph.D. Thesis, Economics and management of national economy, Lviv National Ivan Franko University, Lviv, Ukraine.
5. Dudar, T. H. and Dudar, V. T. (2009), *Formuvannya rynku konkurentospromozhnoyi ahroprodovol'choyi produktsiyi: teoriya, metodyka, perspektyvy* [Building market competitive agrifood products: theory, methods, prospects], Ekonomichna dumka, Ternopil', Ukraine.
6. Boiko, V. I., Lebid', E. M., Rybka, V. S. and other (2008), *Ekonomika vyrobnytstva zerna (z osnovamy orhanizatsiyi i tekhnolohiyi vyrobnytstva)* [The economy grain production (with the basics of organization and technology of production)], NSC «IAE», Kyiv, Ukraine.
7. Il'ina, Z. M. and Mirochnickaya, I. V. (2001), *Rynky sel'skokhozyaystvennoho syr'ya i prodovol'stviya* [The markets of agricultural raw materials and food], BGEU, Minsk, Belarus.
8. Kamins'ka, A. I. (2016), Formation and development of cereal crops, Ph. D. Thesis, Economics and management of national economy, NSC «IAE», Kyiv, Ukraine.
9. Karpenko, N. V. (2004), *Hospodars'ki zv'yazky v infrastruktornomu kompleksi prodovol'choho rynku Ukrayiny* [Economic ties in the infrastructure sector of the food market of Ukraine], RVV PUSCU, Poltava, Ukraine.
10. Kyrylyuk, E. M. (2011), The agricultural market as an economic category, essential features and characteristics. *Agrosvit*, no. 12, pp. 2–10.
11. Kyrylyuk, A. F. (2012), Theoretical aspects of supply and demand in the food market of Ukraine. *Bioresursy i pryrodokorystuvannya*, vol. 4, no. 3-4, pp. 126–134.
12. Klimova, I. A. (2011), Market of agricultural products, especially the development and problems of formation of infrastructure. *Prykladna statystyka: problemy teorii ta praktyky*, no. 8, pp. 138–147.
13. Kovalenko, Iu. S. (1998), *Ahrarnyy rynek Ukrayiny: orhanizatsiya ta upravlinnya* [The agricultural market of Ukraine: organization and management], NSC «IAE» UAAN, Kyiv, Ukraine.
14. Kryvonchak, O. V. (2011), The essence of the agricultural market and its rational construction. *Stalyy rozvytok ekonomiky*, no. 5, pp. 235–239.
15. Makarenko, Iu. P. (2012), Agricultural market and its impact on the

efficiency of small forms of management. *Naukovi pratsi Pivdennoho filialu Natsional'noho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy "Kryms'kyi ahrotekhnolohichnyi universytet": Ekonomichni nauky*, vol. 141, pp. 173–181.

16. Makhmudov, H. Z. (2013), Formation of demand and sales promotion market crop production. *Upravlinnya lyuds'kymy resursamy v postindustrial'nomu suspil'stvi: hlobal'ni vyklyky ta perspektyvy rozvytku* [Human resource management in post-industrial society: global challenges and development prospects], Vseukrayins'ka naukovo-praktychna Internet-konferentsiya [National Scientific and Practical Internet Conference], Poltava State Agrarian Academy, Poltava, Ukraine, October 29, pp. 77–80.

17. Pavlenchyk, A. O. (2008), The formation and functioning of agricultural markets, Abstract of Ph. D. dissertation, Economics and management of enterprises (by types of economic activity), Lviv National Agrarian University, Lviv, Ukraine.

18. The Verkhovna Rada of Ukraine (2004), The Law of Ukraine «On State Support of Agriculture of Ukraine», available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1877>.

19. Aleksiychuk, V. M., Ambrosova, V. Ya., Balanyuk, I. F. and other (2000), *Formuvannya ta funktsionuvannya rynku ahropromyslovoyi produktsiyi* [Formation and functioning of agro products], IAE UAAN, Kyiv, Ukraine.

20. Esposito Guerrero, B. J. (2010), Politics, Globalization, and Food Crisis Discourse. *Economics Discussion Papers: Kiel Institute for the World Economy*, [Online], no. 1, available at: www.economics-ejournal.org/economics/discussionpapers/2010-22.

21. Fernandez, F. and Blanko, M. (2015), Modelling the Economic Impacts of Climate Change on Global and European Agriculture. Review of Economic Structural Approaches. *Economics: The Open-Access, Open-Assessment E-Journal*, [Online], no. 9, pp. 1–53, available at: <http://dx.doi.org/10.5018/economics-ejournal.ja.2015-10>.

22. Wier, M. (2008), The character of demand in mature organic food markets: Great Britain and Denmark compared. *Food Policy*, vol. 33, no. 5, pp. 406–421.

23. Wu, W., Yanga, P., Tanga, H., Zhoua, Q., Chena, Zh. and Shibasaki, R. (2010), A Method for Spatially Explicit Assessment of Potential Risks of Food Insecurity. *International Conference on Agricultural Risk and Food Security 2010: Agriculture and Agricultural Science Procedia*, [Online], vol. 1, pp. 323–333, available at: www.sciencedirect.com/science/journal/22107843/1/supp/C.

[How to cite this article? Як цитувати цю статтю?](#)

Стиль – ДСТУ:

Самойлик Ю. Концептуальна сутність і структура агропродовольчого

ринку [Электронный ресурс] / Ю. Самойлик // *Agricultural and Resource Economics : International Scientific E-Journal*. – 2016. – Vol. 2. – No. 4. – pp. 161–173. – Mode of access : www.are-journal.com.

Style – Harvard:

Samoilyk, Iu. (2016), Concept essence and structure of agrifood market. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, [Online], vol. 2, no. 4, pp. 161–173, available at: www.are-journal.com.